

Universitat
Pompeu Fabra
Barcelona

Departament
de Comunicació

Máster en Estudios de Cine y Audiovisual Contemporáneo

PLA DOCENT D'ASSIGNATURA

Títol de l'assignatura: Imaginaris del Cinema de Hollywood

Codi de l'assignatura: 31150

Trimestre: Primer

Tipus: Optativa

Nombre de crèdits: 5 ECTS

Llengua o llengües de la docència: Català

Professora responsable: Dra. Núria Bou

1. Presentació de l'assignatura

L'objectiu d'aquest curs és recórrer l'imaginari de l'edat d'or de Hollywood des d'algunes de les estrelles més significatives del cinema nordamericà. L'estudi del que van representar les *stars* es posarà en relació a les diverses teories que sobre el cos femení i masculí s'han desenvolupat (des de la teoria feminista als *Genres Studies*). Es detectaran els discursos sobre la sexualitat que les pel·lícules hollywoodianes van portar a terme abans i després de la imposició del codi Hays. S'analitzaran els arquetipus masculins i femenins que els actors van projectar a les pantalles i es farà una lectura hermenèutica de les figuracions que es van projectar. En la sinèrgia de les diverses metodologies que s'aniran utilitzant per estudiar l'imaginari del cinema de Hollywood, l'objectiu últim és entendre la història del cinema a través dels actors i les actrius.

Els alumnes participaran activament en l'anàlisi de les imatges proposades, i s'orientarà l'alumne vers una lectura històrica i hermenèutica de la imatge.

2. Competències que s'han d'assolir

Conèixer a través dels Star Studies els Films Studies, la Feminist Film Theory, els Genres Studies i la història del cinema.

Conèixer les principals figures de l'Star System clàssic de Hollywood per abordar des de les figures actorals l'imaginari més essencial del cinema de Hollywood.

Conèixer des de l'estudi dels actors i les actrius el tipus de narracions i elements de posada en escena que caracteritzen el cinema de Hollywood.

Saber analitzar comparativament alguns dels fragments estudiats a classe tenint en compte els canvis segons les dècades històriques.

Saber llegir hermenèticament els arquetipus actorals del cinema de Hollywood.

Saber aplicar els coneixements adquirits del cinema de Hollywood a altres cinematografies nacionals.

3. Continguts

Programa

Tema 1. Rellegir la història del cinema clàssic des de les estrelles. La *modernitat vernacular* del classicisme. La política dels actors. L'estrella com a *polisèmia estructurada*. *Star text* des de les audiències. Arquetipus des del *gènere en disputa*. Primera aproximació als *Star Studies*: Richard Dyer.

Tema 2. En els inicis va ser l'actriu: Florence Lawrence. *New woman* i modernitat. L'importància del primer pla: naixement de l'estrella i del cinema narratiu. *New women*: les reines del serial i les actrius de slapstick. L'actriu sintètica: Mary Pickford. Més enllà de Laura Mulvey: l'actriu com a subjecte de la representació. *Star Studies* i *Feminist Film Theory*.

Tema 3. Feminitat i masculinitat performatives en el cinema clàssic de Hollywood. La repressió masculina de les emocions. L'actor en moviment: Douglas Fairbanks. La consciència actoral. L'heroi masculí en l'univers sentimental de Hollywood. El cinema d'aventures. El comportament mític de l'arquetipus masculí. Hermenèutica simbòlica i *Star Studies*.

Tema 4. A la recerca de l'heroi complet. Espais per a la sentimentalitat masculina. Els gèneres masculins segons T. Schatz: El cinema bèl·lic, el cinema negre i el western. La família del soldat. Sentimentalitat en *temps de guerra*. John Wayne: de l'heroi solar a l'heroi nocturn. L'heroi malencònic del cinema negre. Humphrey Bogart, el rostre de l'antiheroi. *Star Studies* i *Gender Studies*.

Tema 5. El mite Greta Garbo. D'Edgar Morin a Roland Barthes. Eros sublimat, malgrat la Censura. El Codi Hays. La *posada en discurs* de la sexualitat en el cinema clàssic de Hollywood. La transcendència de la carnalitat. La metàfora de la sexualitat. Un discurs alternatiu: Marlene Dietrich o la modernitat des del classicisme. *Star Studies* i *Film Studies*.

Tema 6. Naixement de l'univers simbòlic de la *femme fatale*. Les filles de Pandora. L'ambigüitat de la *femme fatale*. El simbolisme aquàtic. El cant de la Sirena. Domini màgic. La passió pel combat. La nocturnitat de la vampiressa: Elizabeth Scott. Els arquetipus en la Història. De De Lauretis a Judith Butler: reflexions no programàtiques de la imatge des de les teories filosòfiques feministes.

Tema 7. La dècada dels cinquanta: la carnalitat d'un nou Star-system. El divisme

del cos. El sexe alliberat: Marylin Monroe. Eros terrenal sense construccions imaginàries. Crisis del cos sexual. Final del Codi Hays. Nous cinemes i Nous actors. Últims intents de sublimar Eros. Política i aeròbic: Jane Fonda. *Star Studies* i *Celebrity culture*.

Tema 8. Les stars transnacionals. *La primera actriu espanyola que va triomfar a Hollywood*: Conchita Montenegro. Europa versus Hollywood. El cos eròtic de l'actriu sota els feixismes. Representació del desig femení en el cinema espanyol durant el franquisme: evolució gestual de l'actriu davant la coacció censora. *Star Studies* i imaginaris nacionals.

4. Avaluació

L'avaluació tindrà en compte l'assistència i la participació activa de l'estudiant a classe. Per ser avaluat s'ha de presentar un breu treball de recerca (oral o escrit) en el qual s'apliquin els continguts treballats a classe. Veure guia del treball que es donarà el primer dia de classe.

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1 Bibliografia bàsica

ALBERONI, Francesco. *L'elite senza potere*. Roma: Bompiani, 1973.

BORDWELL, David; STAIGER, Janet; THOMPSON, Kristin. *El cine clásico de Hollywood. Estilo cinematográfico y modo de producción hasta 1960*. Barcelona: Paidós, 1997.

BOU, Núria. *Deesses i tombes. Mites femenins en el cinema de Hollywood*. Barcelona: Proa, 2004.

BOU, Núria; PÉREZ, Xavier. *El temps de l'heroi. Èpica i masculinitat en el cinema de Hollywood*. Barcelona: Paidós, 2000.

DYER, Richard. *Las estrellas cinematográficas*. Barcelona: Paidós, 2001.

MORIN, Edgar. *Las stars. Servidumbres y mitos*. Barcelona: Dopesa, 1972.

NAREMORE, James. *Acting in the cinema*. Berkeley: University of California Press, 1990.

PRAVADELLI, Veronica. *Le Donne del Cinema: Dive, Registe, Spettatrici*. Roma: Laterza, 2015

SHINGLER, Martin. *Star Studies. A critical Guide*. London: Palgrave Macmillan BFI, 2012.

SHINGLER, Martin. "Los *Star Studies* en Europa", *Comparative Cinema*, Vol.V No.10, pp.9-16, 2017.

SICLIER, Jacques. *Le mythe de la femme dans le cinéma américain*. París: Les Éditions du Cerf, 1956.

SOILA, Tytti (ed.). *Stella Encounters: Stardom in Popular European Cinema*. New Barnet, Herts: John Libbey, 2009

STUDLAR, Gaylyn. *In the Realm of Pleasure: Von Sternberg, Dietrich, and Masochistic Aesthetic*. New York: Columbia University Press, 1988.

WALKER, Alexander. *Stars*. Madrid: Torres de papel, 2014.

5.2 Bibliografia complementària

VVAA. *L' star system des d'Europa: actualitat dels star studies*. Revista "Cinema Comparat/ive Cinema", vol. 5, num. 10, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra, 2017.

ALTMAN, Rick. *Los géneros cinematográficos*. Barcelona: Paidós, 1999.

BASINGER, J. *Silent Stars*. Middletown: Wesleyan University Press, 2000.

BEAN, J.M. "Technologies of Early Stardom and the Extraordinary Body". En: *Camera Obscura*, nº 48, Santa Barbara: University of California. p. 8-57, 2001.

BERGER, P.L. *La riulla que salva: la dimensió còmica de l'experiència humana*. Barcelona: La Campana, 1997.

BRADFORD, K. *Grease Cowboy Fever; or, the Making of Johnny T*, "Journal of Homosexuality", 43:3-4, 15-30, 2003.

BRAIDOTTI, Rosi. *Feminismo, Diferencia Sexual y Subjetividad Nómada*. Barcelona: Fedisa, 2004.

BUTLER, Judith. *El Género en Disputa: El Feminismo y la Subversión de la Identidad*. Barcelona: Paidós Ibérica, 2001. ^[L]_[SEPP]

BOU, Núria. *La modernidad desde el clasicismo: el cuerpo de Marlene Dietrich en las películas de Josef von Sternberg*. "L'Atalante. Revista de estudios

cinematográficos”, 19. Valencia, enero 2015.

CHEVALIER, Jean; GHEERBRANT, Alain. Diccionario de los símbolos. Barcelona: Herder, 1986.

DECORDOBA, Richard. *Picture Personalities: the emergence of the star system in America*. Urbana: University Of Illinois Press, 2001.

DE LAURETIS, Teresa. *Diferencias: Etapas de un Camino a través del Feminismo*. Madrid: Horas y Horas, 2000.^[1]_[SEP]

DOANE, Mary Ann. *The Desire to Desire: The Woman's Film of the 1940s*. Bloomington: Indiana University Press, 1987.

DURAND, Gilbert. *Las estructuras antropológicas de lo imaginario*. Madrid: Taurus, 1986.^[1]_[SEP]

DYER, Richard. *Heavenly Bodies: Film Stars and Society*. London: Routledge, 1987.

FAUSTO-STERLING, Anne. *Cuerpos sexuados. La política de género y la construcción de la sexualidad*. Barcelona: Melusina, 2000.

FOUCAULT, Michel. *Historia de la sexualidad*. Vol. 1. Madrid: Siglo XXI, 2006.

GUBERN, Roman. *Espejo de fantasmas. De Travolta a Indiana Jones*, Madrid: Espasa-Calpe, 1993.

HANSEN, Miriam. “The mass production of the senses: classical cinema as vernacular modernism”. En: C. Gledhill i M. Williams (ed), *Reinventing Film Studies*. Londres: Arnold, 2000.

HASKELL, Molly. *From Reverence to Rape: The Treatment of Women in the Movies*. Chicago: University of Chicago

JANDELLI, Cristina. *L'attore in primo piano. Nascita della recitazione cinematografica*. Venezia, Marsilio, 2016.

MAHAR, Karen W. *Women Filmmakers in Early Hollywood*. Baltimore: The Johns Hopkins University Press, 2008.

MELONI, Carolina. *Las Fronteras del Feminismo: Teorías Nómadas, Mestizas y Postmodernas*. Madrid: Fundamentos, 2012.^[1]_[SEP]

MODLESKI, Tania. *The Women Who Knew Too Much: Hitchcock and Feminist Theory*. New York: Routledge, 2016.

- MULVEY, Laura. "Visual pleasure and narrative cinema". *Screen. Oxford Journals*. 16 (3): pp.6–18, 1975.^[1]_[SEP]
- NAREMORE, James. *Acting in the cinema*. Berkeley: Univ.of California Press, 1990.
- PRAVADELLI, Veronica. *Le Donne del Cinema: Dive, Registe, Spettatrici*. Roma: Laterza, 2015.
- SCHATZ, Thomas. *Hollywood genres. Formules, filmmaking and the studio system*. Boston: McGraw-Hill cop., 1981.
- SHINGLER, Martin. *Star Studies. A critical Guide*. London: Palgrave Macmillan BFI, 2012.^[1]_[SEP]
- SCHLÜPMANN, Heide. *The Uncanny Gaze. The Drama of early German Cinema*. Urbana, Chicago: University of Illinois Press, 2010.
- SINGER, B. *Melodrama and Modernity. Early Sensational Cinema and Its Contexts*. New York: Columbia University Press, 2001.
- STOKES, M. "Female Audiences of the 1920s and early 1930s". En MALTBY, R. (dir.). *Identifying Hollywood's Audiences. Cultural Identity and the Movies*. London: British Film Institute, 1999.
- STUDLAR, G. *Precocious Charms. Stars Performing Girlhood in Classical Hollywood Cinema*. Berkeley, Los Angeles: University of California Press, 2013.

5.3. Recursos didactics

El discurs dels continguts de l'assignatura parteix d'un contacte directe amb les imatges, de manera que en cada sessió es presenten uns muntatges audiovisuals de fragments de pel·lícules. En alguna sessió es comentaran alguns dossiers de fotocòpies. I, en termes didàctics més amplis, es fomenta una contínua participació de l'estudiant en relació amb les imatges presentades a classe pel professor.

6. Metodologia

Cada tema s'imparteix a partir d'una presentació teòrica i bibliogràfica dels problemes a tractar, seguit d'una exemplificació metodològica a partir de muntatges audiovisuals. Al llarg de totes les sessions s'obren espais de discussió perquè els estudiants aportin els seus punts de vista.

7. Programació d'activitats

SETMANA 1	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 1: Tema 1 (primera part)	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives
SETMANA 2	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 2: Tema 1 (segona part)	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives
SETMANA 3	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 3: Tema 2	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives
SETMANA 4	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 4: Tema 3	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives
SETMANA 5	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 5: Tema 4	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives
SETMANA 6	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 6: Tema 5	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives - Preparació treball final
SETMANA 7	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 7: Tema 6	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives - Preparació treball final
SETMANA 8	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 8: Tema 7	- Visionat de materials audiovisuals - Lectures optatives - Preparació treball final
SETMANA 9	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 9: Exposició oral dels treballs (optatiu)	- Preparació del treball final
SETMANA 10	
Activitats a l'aula	Activitats fora de l'aula
Classe 10: Exposició oral dels treballs (optatiu)	- Preparació del treball final